

МЕТРОПОЛА МОГ БИЋА

У три своје стварности, поседујем три града. И у најдубљем сну знала бих да разликујем голуба родне Сенте, оног из вечне младости београдских улица, или оне земунске, тако присне, који ми упадају у реч и који саплићу кораке.

Па ипак, *Београд* сам именовала *метрополом свог света*. Саздани смо од чула и меморије, сложених и невидљивих ткања душе, и моје песничко писмо непрекидно раскрива њихове криптозаписе. Јер, шта нам је дало ту страст, и храброст, стварног и имагинарног корачања, изнајмљивања властите стваралачке радионице у времену, тешко је са тачношћу рећи. Но ипак, знам: оно што ме је одредило као *биће културе*, дугујем Београду. Зато смо данас овде. И зато је овде своје удомљење нашао Легат моје породице. Сигурна сам да је у мој стваралачки поглед ушао онај угао камере мог оца, који је знао, усред мноштва, или бурних догађаја које је бележио, открити изненађујућу посебност. Почев од његове прве уметничке фотографије – сусрет двојице Јевреја и содације Капоша, 1938, на сенћанској улици, када је имао само 16 година – до оне много доцније, београдске, са старицом која са прозора времешне зграде разастире чисту младост, хранећи голубове – која је управо објављена на корицама моје нове песничке збирке – и низа других, уз које сам расла, тај поглед ме је учио власититом писању. Једнако као и топли, едуковани, говор мајке, свршеног студента глуме чувене Високе филмске школе под вођством Вјекослава Афрића, а нетом на првом радном задатку спикера Радио Београда. Моје дечје игре тако памте „Јечкиње барјачкиње“, и дечака Волођу, из маленог двориштва у улици Лоле Рибара, у центру града, али и ходнике Радија, или стару слагачницу „Политике“, где сам учила како је важно на време открити, и чак и у олову мењати грешке у тексту.

Моја прва, ученичка награда за песнички састав била је нотес за белешке и жута графитна оловка са гумицом на врху, од часописа „Змај“. Сасвим довољно. Знала сам шта ми је чинити. У осмогодишњој школи „Вук Караџић“ наставила сам своја пословања писмености, као уредник и сарадник школског листа „Вук“, који су стварали, илустровали, слагали, штампали и дистрибуирали сами ученици. Чувена Друга београдска „Иво Лола Рибар“ толерисала ми је лако храмање из математике, али се дичила мојом Мајском дипломом младих, на општинском такмичењу, или стваралачким полетом коју смо, ми, „литерарци“, као епидемију цветања липа, разносили другим гимназијама, и трчали на поетске вечери у свакој општинској библиотеци, сваком Дому културе.

И тако је почело. А тамо где сам учила, постајала бих и пријатељ и сарадник. У радио емисији „Добро јутро, децо“, имала сам своје скромне прилоге; али, у пролазу, сретала легенде: Драгана Лукића, Баронијана Варткеса, Бату Миладиновића, Николу Караклајића У Дому пионира Београда, у коме сам расла, била сам касније чест гост и сарадник културних програма Донке Шпичек. У Дому омладине осетила драж различитости тек стасалих песничких гласова. На Филолошком факултету, и својој групи за Општу књижевност, од најврснијих, упила тај вирус читања и тумачења књижевности, од којих је нераздвојиво свако, па и моје писање. Сазревала сам са првим и безмерно узбудљивим представама Битефа и Феста, величанственим сусретима југословенских и страних песника на Коларцу...

Тој енергији овог града, његовој временитости и младости, буци, и нечујној музици, дугујем оно што се угнездило у моје биће и моју реч: откривалачку радозналост, страст корачања кроз улице града, и улице књига. Данас, када се говори о и ишчезавању културе, прилажем ову малу личну причу као против -доказ. О свему другом, сведоче књиге, списи, фотоси, ове изложбе.

Данашњој свечаности прилажем и један дар, посебан прилог породичном Легату. Фотоалбум, импознатних димензија и тежине, који је стваран за првих 28 година мог живота, *искључиво од фотоса мога оца*. Када су ми га, након венчања са мојим изабраником Василијем Винце Вујићем, родитељи предали, отац је рекао – сада ћеш га допуњавати сама. Срећом, није било тако, његово око камере пратило ме је још дуго, што значи, од првог дана мог рођења, до његовог одласка: пуних 56 година! Његове фотографије део су породичног Легата у Историјском архиву Београда, и сведоче о више од шест деценија његовог стварања. А овај албум о мом одрастању, уједно и о раним сапутницима, као свака озбиљна књига, сведочанство је о другима.

Велику захвалност за својих пет стваралачких деценија дугујем својим професорима, менторима, уредницима, издавачима – пре свега покојном пријатељу Петру Крдуу и вршачком Кову, зрењанинској Агори, краљевачкој Повељи. Сликарима, критичарима, есејистима, који су се мојим књигама бавили – почев од доајена наше есејистике, гђе Милице Николић, до оних младих, који ме тек упознају и које имам срећу да упознајем и ја. О свему томе сведочи овде понеки запис и траг, будући да је Историјском архиву Београда, настајао, током година наша сарадње, мали трезор архивалија, књига, фотоса, као сведочанство о плодном и значајном, полувековном периоду наше културе.

И увек, и најпре, хвала мом супругу, његовој подршци, без које би све то било немогуће, и недостижно.

Хвала небу над Београдом, „лепом инату“ његове калдрме, али и мојим суседима, и земунским лабудовима, за свако добро јутро. Јер заиста, као што кажу моји стихови: *Понекад не знам/ ко је писао моју песму. //Да ли сам те танке/и заплетене линије/повукла ја...*

Када бих великог нашег песника, Ивана В. Лалића, запитала – *Како сте?* Одговарао би – *Скромно*. Путујући ово своје полувековно путовање уз толике великане, како бих се и сама могла осећати другачије. Такво је уосталом човеково место под звездама. Али и празнично. Какав уме бити понеки наш тренутак у времену.

Стога, велико и топло хвала на овој Изложби, труду око њеног настанка, аутору Исидори Стојановић и колегама из Историјског архива Београда. Дивним гостима и учесницима: професору Бојану Ђорђевићу за Слово, које не знам да ли заслужујем, драмској уметници Биљани Ђуровић, сјајним вокалима: Јани Крижак и њеним исонима. И свима вама који сте овај тренутак поделили са мном и учинили га посебним.

Историјски архив Београда,
8. децембар 2016.